

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 205
van **STIJN DE ROO**
datum: 12 november 2020

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Grondenbank Linkerscheldeoever (LSO) - Gebruik gronden

In 2009 besliste de Vlaamse Regering een plan op te maken voor de verdere ontwikkeling van de Waaslandhaven/Haven van Antwerpen. Om de gevolgen van grondinnames ten nadele van landbouwers te milderen, richtte de Vlaamse Regering een Grondenbank Linkerscheldeoever op als één van de flankerende maatregelen.

Doorheen de jaren veranderde het statuut en de toepassing van deze grondenbank: enerzijds door de wijzigingen in de rechtsgrond voor de grondenbank (na vernietiging van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Afbakening Zeehavengebied Antwerpen (GRUP AZA), na instelling van het complex project, anderzijds door gewijzigde prioriteiten in de regio (uitruilen landbouwers, het bijdragen aan natuurdoelstellingen enzovoort).

De gronden en gebouwen die worden verworven binnen de grondenbank en die niet als ruilgrond worden ingezet of waar op korte termijn geen inrichtingswerken plaatsvinden, worden in gebruik gegeven aan landbouwers.

De Vlaamse Landmaatschappij (VLM) sluit overeenkomsten met landbouwers om tijdelijk specifieke teelten op de verworven gronden te verbouwen en/of beheersovereenkomsten te sluiten ter verbetering van het voedselgebied van de bruine kiekendief. Dit kadert binnen het Soortenbeschermingsprogramma dat werd goedgekeurd in het kader van de Europese natuurdoelen op LSO.

1. Wat is de oppervlakte van de gronden verworven binnen de grondenbank LSO die in gebruik gegeven worden aan landbouwers voor de jaren 2017, 2018, 2019 en 2020, opgesplitst voor de deelgebieden (projectgebieden) Doelpolder Midden, Grote Geule, Nieuw Arenberg 1, Nieuw Arenberg 2, Ontwikkelingszone Saeftinghe 1, Ontwikkelingszone Saeftinghe 2, Z3, Prosperpolder Zuid, Doelpolder Midden, Nieuw Arenberg 1, andere projectgebieden en voor het zoekgebied buiten de projectgebieden? Hoeveel landbouwers kregen dit gebruik in de respectieve jaren?
2. Wat is de oppervlakte van de gronden verworven binnen de grondenbank LSO die in gebruik gegeven worden aan landbouwers én worden ingezet voor beheersovereenkomsten ter verbetering van het voedselgebied van de bruine kiekendief voor de jaren 2017, 2018, 2019 en 2020, opgesplitst voor de deelgebieden (projectgebieden) Doelpolder Midden, Grote Geule, Nieuw Arenberg 1, Nieuw Arenberg 2, Ontwikkelingszone Saeftinghe 1, Ontwikkelingszone Saeftinghe 2, Z3, Prosperpolder Zuid, Doelpolder Midden, Nieuw Arenberg 1, andere projectgebieden en

voor het zoekgebied buiten de projectgebieden? Hoeveel landbouwers kregen dit gebruik in de respectieve jaren?

3. Wat is de oppervlakte aan beheersovereenkomsten ter verbetering van het voedselgebied van de bruine kiekendief voor de jaren 2017, 2018, 2019 en 2020 buiten deze gebieden in de gemeenten Beveren en Sint-Gillis-Waas? Hoeveel landbouwers beheren deze oppervlakte?
4. Wat is de oppervlakte van de gronden verworven binnen de grondenbank LSO die in gebruik gegeven worden aan landbouwers én worden ingezet voor tijdelijk specifieke teelten ten voordele van de bruine kiekendief (exclusief beheersovereenkomsten) voor de jaren 2017, 2018, 2019 en 2020, opgesplitst voor de deelgebieden (projectgebieden) Doelpolder Midden, Grote Geule, Nieuw Arenberg 1, Nieuw Arenberg 2, Ontwikkelingszone Saeftinghe 1, Ontwikkelingszone Saeftinghe 2, Z3, Prosperpolder Zuid, Doelpolder Midden, Nieuw Arenberg 1, andere projectgebieden en voor het zoekgebied buiten de projectgebieden? Hoeveel landbouwers beheren deze oppervlakte?
5. Wat is de oppervlakte die wordt ingezet voor tijdelijk specifieke teelten ten voordele van de bruine kiekendief (exclusief beheersovereenkomsten) voor de jaren 2017, 2018, 2019 en 2020 buiten deze gebieden in de gemeenten Beveren en Sint-Gillis-Waas? Hoeveel landbouwers beheren deze oppervlakte?
6. Wat is de huidige verdeelsleutel voor de verdeling van de gronden onder geïnteresseerde landbouwers? Hoe verdeelt VLM de vrijgekomen gronden onder de geïnteresseerde landbouwers? Hoe verdeelt het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) de vrijgekomen gronden onder de geïnteresseerde landbouwers? Hoeveel landbouwers beheren deze oppervlakte?
7. Graag een geanonimiseerd overzicht van de oppervlaktes die in gebruik worden gegeven aan landbouwers, opgesplitst per landbouwer en voor de deelgebieden (projectgebieden) Doelpolder Midden, Grote Geule, Nieuw Arenberg 1, Nieuw Arenberg 2, Ontwikkelingszone Saeftinghe 1, Ontwikkelingszone Saeftinghe 2, Z3, Prosperpolder Zuid, Doelpolder Midden, Nieuw Arenberg 1, andere projectgebieden en voor het zoekgebied buiten de projectgebieden.
8. Hoe worden de nieuw verworven gronden verdeeld voor het gebruik onder landbouwers?
9. Op welke manier krijgen landbouwers inzicht in en transparantie over de verdeelsleutel die wordt gehanteerd voor de jaarlijkse gebruiken binnen de grondenbank LSO?
10. Wat is de gemiddelde oppervlakte die binnen de grondenbank LSO in gebruik gegeven wordt aan landbouwers?
11. Wat is de maximale oppervlakte die binnen de grondenbank LSO in gebruik gegeven wordt aan een landbouwer? Hoe verhoudt deze oppervlakte zich tot betrokkenheid in het grondverlies door het voormalige GRUP en/of het complex project?
12. Wat is de minimale oppervlakte die binnen de grondenbank LSO in gebruik gegeven wordt aan een landbouwer? Hoe verhoudt deze oppervlakte zich tot betrokkenheid in het grondverlies door het voormalige GRUP en/of het complex project?

ANTWOORD

op vraag nr. 205 van 12 november 2020
van **STIJN DE ROO**

In functie van het beantwoorden van de vragen van de heer De Roo is het aangewezen het kader waarbinnen de grondenbank LSO werd opgericht en de aanpassingen die zich ondertussen hebben opgedrongen te kaderen. Vervolgens worden de vragen gebundeld beantwoord.

Algemeen Kader

Op 27 april 2012 stelde de Vlaamse Regering het GRUP "Afbakening Zeehavengebied Antwerpen" voorlopig vast. Samen met de voorlopige vaststelling is door de Vlaamse Regering ook een ontwerp van onteigeningsplan goedgekeurd voor een aantal natuurgebieden en de woonkern van Doel.

De Vlaamse Regering hechtte op 27 april 2012 in het kader van bovenvermelde beslissingen ook haar goedkeuring aan een aantal overeenkomsten voor de grondverwerving, het flankerend beleid voor landbouwers, bewoners en bedrijven door een sociaal begeleidingsplan, en voor de realisatie en het beheer van de nieuwe natuurgebieden.

Op 11 februari 2013 werd de overeenkomst voor de grondenbank Linkerscheldeover ondertekend en trad de overeenkomst in werking.

De grondenbank Linkerscheldeover met bijhorend werkveld, specifieke werkmiddelen en specifiek instrumentarium was gericht op het tijdig en in der minne verwerven van de landbouwgoederen die noodzakelijk zijn voor de realisatie van het GRUP "Afbakening Zeehavengebied Antwerpen".

Op 3 december 2013 schorste de Raad van State het GRUP "Afbakening zeehavengebied Antwerpen", dat op 30 april 2013 door de Vlaamse Regering definitief werd vastgesteld, onder meer omdat de stedenbouwkundige voorschriften van het GRUP niet op verordenende wijze lijken te bepalen dat de natuurontwikkeling op Linkerscheldeover moet voorafgaan aan de havenontwikkeling. Op de Linkerscheldeover wordt het GRUP geschorst, met uitzondering van de natuurgebieden. Op de Rechterscheldeoever blijft het GRUP van toepassing.

De Vlaamse Regering besliste in 2014 om de geschorste zones van het GRUP in te trekken en voor deze zones een nieuw GRUP vast te stellen. Op 24 oktober 2014 wordt het zogenaamde reparatie-GRUP "Afbakening zeehavengebied Antwerpen – havenontwikkeling linkeroever" definitief vastgesteld door de Vlaamse Regering.

Op 20 december 2016 wordt het reparatie-GRUP "Afbakening Zeehavengebied Antwerpen – Havenontwikkeling Linkeroever" behoudens het westelijk deel van het 'Logistiek Park Waasland' vernietigd door de Raad van State.

Op 12 juli 2017 volgt ook de vernietiging van het oorspronkelijk GRUP "Afbakening zeehavengebied Antwerpen" behoudens in zoverre het betrekking heeft op het Rechterscheldeoevergebied en op het westelijk deel van het "Logistiek park Waasland".

Door deze beide vernietigingen wordt vandaag niet meer gewerkt met de in het GRUP vermelde projectgebieden omdat deze geen juridische waarde meer hebben.

Samenvattend antwoord op de gestelde vragen

Vragen 1 tot 5

In onderstaande tabel wordt voor de periode 2017-2020 een overzicht gegeven van de oppervlakte gronden verworven binnen de lokale grondenbank LSO die jaarlijks in gebruik werd gegeven aan landbouwers.

Verder bevat de tabel ook de oppervlakte gronden verworven binnen de lokale grondenbank LSO die jaarlijks specifiek ingezet werd voor teelten in functie van de uitbreiding van het foerageergebied van de bruine kiekendief. Het gebruik van gronden voor deze teelten wordt geregeld via contracten kosteloos gebruik met bepaalde voorwaarden.

Tenslotte geeft de tabel ook de oppervlakte gronden weer in Beveren en Sint-Gillis-Waas waarvoor een beheerovereenkomst ter verbetering van het voedselgebied van de bruine kiekendief is gesloten, in het kader van het programmeringsdocument voor plattelandsontwikkeling (PDPO).

Behalve de oppervlakte wordt per jaar ook telkens het aantal betrokken landbouwers vermeld in de tabel.

Zoals in het 'algemeen kader' geschetst, hebben de vernietigingen van het GRUP ertoe geleid dat de projectgebieden zoals aangeduid in het GRUP geen juridische waarde meer hebben. Dit antwoord maakt dan ook geen opsplitsing volgens de voormalige projectgebieden.

	2017	2018	2019	2020
Oppervlakte* in landbouwgebruik (ha)	237	285	311	339
Aantal landbouwers	45	51	53	51
Oppervlakte* in landbouwgebruik met bruine kiekendief teelten (ha)	21	79	79	79
Aantal landbouwers	3	13	13	13
Oppervlakte BO's foerageergebied bruine kiekendief in Beveren en Sint-Gillis-Waas (ha)	1,31	4,07	43,22	70,21
Aantal landbouwers	15	12	23	35

*-De weergegeven oppervlaktes zijn de kadastrale oppervlaktes in landbouwgebruik. Deze kunnen afwijken van de oppervlaktes die de landbouwers aangeven in het kader van hun verzamelaanvraag.

Op gronden verworven binnen de grondenbank LSO worden in het kader van het programmeringsdocument voor plattelandsontwikkeling (PDPO) geen beheerovereenkomsten gesloten.

Vragen 6-12

In 2020 werd aan landbouwers gemiddeld 6,65 ha grond uit de grondenbank LSO in gebruik gegeven.

In onderstaande tabel wordt de oppervlakte die in 2020 in gebruik werd gegeven, onderverdeeld in klassen. De tabel geeft eveneens het aantal landbouwers per klasse weer.

Klasse gebruik in 2020	Aantal landbouwers
Minder dan 2 ha	19
2 tot 5 ha	12
5 tot 10 ha	9
Meer dan 10 ha	11

Verdeling gronden:

Voor de gronden in 2014 in eigendom van de Grondenbank LSO is de verdeelsleutel, voor het gebruik van de gronden geschikt voor landbouwdoeleinden, gebaseerd op het toenmalige GRUP "Afbakening zeehavengebied Antwerpen". Meer specifiek is het gebruik toebedeeld aan landbouwers op basis van het aantal hectare in gebruik in 2013 gelegen in een groene of havenbestemming overeenkomstig het toenmalige GRUP. Er werd vooropgesteld dat deze bestemmingen binnen het GRUP ten laatste in 2017 gerealiseerd zouden zijn. Vanuit deze optiek werd het gebruik voor de gronden verworven na 2014 bij voorkeur toegewezen aan de zittende gebruiker.

Na de vernietiging van het GRUP in 2017 is bovenstaande werkwijze van kracht gebleven. Hiermee kwam de grondenbank tegemoet aan de vraag van de landbouwers om voor enige stabiliteit en continuïteit in het gebruik van de landbouwgronden in eigendom van de Grondenbank LSO te zorgen. Elke landbouwer doet immers inspanningen zowel financieel als qua arbeid om de percelen die hij in gebruik heeft landbouwkundig op peil te houden en/of te verbeteren. Het jaarlijks wisselen van een gebruiker voor een perceel wordt immers door de landbouwer ervaren als een verloren investering.

Bij percelen die de gebruiker niet langer wenst te bewerken wordt het verder gebruik toegewezen in functie van het optimaliseren van de agrarische structuur. Hierbij wordt onder meer rekening gehouden met eventuele lopende onderhandelingen in functie van ruil of aankoop en specifieke eigenschappen van het betrokken perceel. Meer bepaald wordt onder meer rekening gehouden met:

- percelen die slecht ontsloten of volledig ingesloten zijn, waardoor ze in de praktijk enkel kunnen worden toegekend aan de landbouwer die aangrenzende percelen in gebruik heeft;
- het groeperen van kleine percelen bij een naburig landbouwperceel;
- specifiek landgebruik zoals graslanden, fruitboomgaarden, dijken,... die enkel passen in de bedrijfsvoering van een beperkt aantal landbouwers ;
- teeltbeperkingen die gelden op bepaalde percelen in functie van onder meer ecologische infrastructuur en foerageergebied bruine kiekendief;
- de ligging van percelen ten opzichte van de huiskavel van landbouwbedrijven;
- ...

Er is geen algemene communicatie voorzien naar de landbouwers over de verdeling van het gebruik op de gronden verworven via de grondenbank LSO. Wel wordt bij contacten op het terrein hierover open gecommuniceerd. Tevens wordt aan landbouwers die hieromtrent individuele vragen hebben, bijkomende duiding gegeven. Het individueel gebruik van gronden van collega landbouwers wordt onder meer omwille van de privacywetgeving niet vrijgegeven.

Sinds 2017 is de getroffenheid op basis van het voormalige GRUP geen criterium meer bij het toekennen van het gebruik. In die zin is het niet meer relevant om aan te geven welke oppervlakte binnen de grondenbank LSO in gebruik wordt gegeven aan een landbouwer en hoe deze zich verhoudt in betrokkenheid bij grondverlies door het voormalige GRUP. In het kader van het complex project "extra containerbehandelingscapaciteit in het havengebied van Antwerpen" is er momenteel enkel een voorkeursbesluit waarbij op strategisch niveau een alternatief wordt gekozen. In dit verband kan er nog geen sprake zijn van grondverlies bij landbouwers.

Bijdrage ANB voor deelvraag onder vraag 6:

De gronden die verworven werden via de onteigeningsplannen bij het GRUP Afbakening havengebied Antwerpen worden in de regel beheerd door de Grondenbank LSO. Hierop worden 2 uitzonderingen gemaakt waarbij Natuur en Bos het beheer voert: de gronden in Prosperpolder Zuid en de gronden aan de Grote Geule.

In **Prosperpolder Zuid** worden de lagergelegen en afgegraven terreindelen jaarlijks gemaaid in opdracht van Natuur en Bos, in afwachting van verdere inrichting van dit gebied. Deze hebben nog maar weinig landbouwkundige waarden, gezien de vruchtbare bodem werd afgegraven. Twee delen hiervan werden echter in beheer gegeven aan lokale landbouwers die hier interesse in hadden:

een eerste deel van in totaal 25,5342 ha dat gratis in gebruik is gegeven aan twee landbouwers volgens een gebruiksovereenkomst met ANB. De gebruiksrechten werden toebedeeld in volgorde van aanmelding.

een tweede deel langs de **Grote Geule** van in totaal 0,52 ha, dat gratis in gebruik is gegeven aan één landbouwer volgens een gebruiksovereenkomst met ANB. Dit deel werd in gebruik gegeven om historisch beheer van kruipend moerasscherm te beschermen en bestendigen.

De overige gronden langs de Grote Geule worden in beheer gehouden door Natuur en Bos. Aanvankelijk was het de bedoeling om deze gronden in te zetten voor de geplande slibruiming van de Grote Geule, en meer bepaald voor de lagunering van het slib. Toen dit niet nodig bleek, konden de aanwezige gebruikers de gronden blijven gebruiken. Tot op heden werden voor deze gronden geen gebruiksovereenkomsten gesloten .